

Dr. V. KORUN:

Skrbi Slokanovega Joška.

Blizalo se je Miklavževo. Tedaj so pričele za Slokanovega Joška velike skrbi. Ali mi bo kaj prinesel in kaj, mu je šlo neprestano po glavi. Oj, ko si je želel toliko lepih in sladkih reči! Kar oblizniti se je moral, kadar je pomislil nanje.

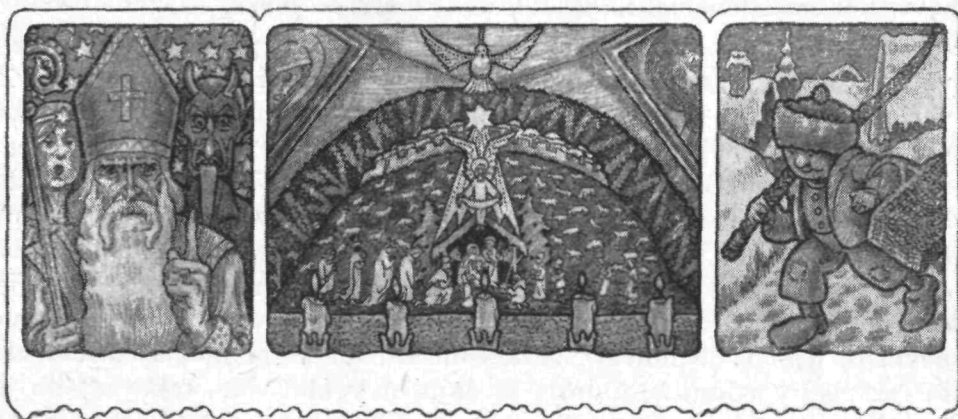
Pa ga je strašila sestra Lojzka: »Ničesar ne boš dobil.« — »Zakaj ne?« — »Ker ne slušaš.« — »Saj ateja in mamico slušam.« — »Seveda ateja, ker ga moraš; mamice in mene pa ne.« — »Kaj bi tebe, ko si še otrok!« — »Nisem ne. Saj mi je že dvanajst let.« — »Naj ti je! Atej in mamica vedno pravita: ‚Naša otroka‘, no ker si tudi ti otrok.« — »Pa nisem tako neumna ko ti!« — »Še bolj.« — »Ali mi boš tih! Bom že mamici povedala.« — »Le povej! Le povej! Tožen groš, počen koš! Saj ti je mamica sama rekla, da si neumna.« — »Kdaj mi je rekla?« — »Včeraj, ko si se pred ogledalom vrtela. ‚Oh Lojzka, kako si neumna!‘ je mamica rekla; in da si klepetulja, te je že tudi nazvala, ker toliko govoriš. Jaz pa nisem neumen; zato se ne gledam v zrcalu.« — »Kaj bi pa tudi videl v njem! Umazan obraz. Svoje umazanosti pa vendar ne boš hodil v zrcalo gledat. Danes si že spet samo napol umit. Kar prsti se ti poznajo na licu. Roke imaš pa kakor zamorec. Kaj neki si brozgal?« — »Iz saj sem tinto delal, da jo bom prodajal.« — »Na, to bo tinta, to! Vidiš! Ti si neumen, ti, ker ti take bedastoče gredo po glavi. Pa da si poreden in svojevoljen, ti je že tudi mamica očitala.« — »Meni že ne!« — »Komu pa? Le delaj se nevednega! Še danes zjutraj, ko si se kujal in nisi hotel kave piti.« — »Ko je bila pa premalo sladka.« — »Ali se je treba zato cmeriti! Prosil bi bil za košček sladkorja, pa bi ga bil dobil.« — »Saj bi bil prosil, ko bi me ne bila ti oponašala.« — »Kdo bi te pa ne bil, ko si se pa tako grdo kremžil! Saj! Takole!« in spačila je obraz.

To je Joška razjezilo. Skočil je proti njej in ji s pestjo nameril. »Kaj pa! Kaj pa! Le udari!« ga je izzivala in se umikala pred njim. »Le udari! Potem boš pa videl. Kaj misliš, da sem Vraničev Jakec, da me boš tolkel, kakor si njega! No, no! Miklavž ti bo že prinesel! Toda veš kaj? Šibo in nič drugega. Brezovko takole dolgo!« in razprostrla je roke, da bi pokazala dolžino.

Ta pretnja je vzela Jošku pogum, da mu je na udar pripravljena roka omahnila. »Saj ga nisem tolkel,« je ugovarjal. — »Si ga pa vrgel, da je bil ves blaten.« — »Ker me je dražil.« — »Ti pa njega.« — »On je prvi začel: ‚Joža mačko boža! Joža mačko boža!‘ me je zmerjal.« — »Saj je res! Saj res mucke po rokah nosiš.« — »Pa nisem Joža; jaz sem Joško.« — »Kako si pa ti Jakca grdil? A? — ‚Jaka, daj mi eno pipo tobaka! Jaka, daj mi eno pipo tobaka!‘« — »Ker je on mene. Saj sem mu rekel: ‚Nehaj, Jakec! Nehaj!‘ Ko pa ni, sem ga sunil. Kaj misliš, da se bom dal od takegale, kakor je Jakec, za norca imeti? Saj

sem večji ko on. He!» in ponosno se je razkoračil. — »Oj ti junak, ti!» ga je zavrnila Lojzka. »Kaj se boš hrabril, ko se že dereš, če ti kdo kriv prst pokaže! Vidiš! Takole! Hahaha!«

Ljut se je Joško pognal zdaj proti njej in jo plosknil po zakrivljenem prstu. — »Le še enkrat udari, samo enkrat še, potem jo boš pa skupil. Sicer te bo pa že sv. Miklavž kaznoval namesto mene. Zakaj neki naj bi te obdaroval, ko se ves dan potepaš po vasi, da še jest ne prihajaš domov v pravem času!« — »Saj si se tudi ti, ko še nisi krav pasla in v šolo hodila.« — »Le počakaj, le počakaj! Kmalu prideš tudi ti na vrsto. Potem pa ne boš utegnil oprezati in jabolka klatiti na Pušnikovem vrtu kakor zadnjič.« — Ob tem očitku je Joška oblila rdečica. V zadregi je zajecjhal: »Saj nisem.« — »Sama sem te videla, ko si stal s prekljo pod jablano.« — »Pa nisem klatil,« se je izgovarjal.

— »Seveda ne, ker nisi jabolka dosegel. In tedaj so prišli Pušnikov oče in so te pokarali. Ali te ni sram? Fej!« — »Nič me niso karali. Smejali so se mi, ker so videli, kako sem se iztegoval, ter so mi sami dali poln klobuk jabolka.« — »Oh, ti si pravi muhec! Kako se znaš izvijati in lepega delati!« je Lojzka vzdihnila in ga pogladila po laseh. To mu je delo dobro. Stisnil se je k njej in jo zaupno pogledal: »Je-li, Lojzka, da mi bo prinesel!« — »I seveda ti bo. Ga bo že mamica preprosila,« je rekla in ga poljubila.

Zdaj je bil potolažen; a mučila ga je radovednost, kaj bo dobil in kakšen bo parkelj: ali bo hudo rožljaj z verigami ali kaj.

Kar najspoštljivejše se je oziral odslej v belo cerkvico sv. Miklavža, ki je daleč tam z zelene ravni visoke Tisove planine tako prijazno zrla v dolino. Druge krat je bil ob pogledu nanjo poredno zapel:

»Svetega Miklavža cerkvica, cerkvica!

Tam je naslikana merkica, merkica.«

Zdaj si pa ni upal. Mislil je, da bi bilo greh. Pač pa se je vsakokrat pobožno prekrižal, ko jo je zagledal. Pa kolikšen križ je napravil! Kar čez ves obraz je potegnil palec, da bi se bolj prikupil svetniku.

In domišljal si je, da na dan sv. Barbare, ko je semenj v bližnji Gomilski, prihaja tudi sv. Miklavž na semenj. Z velikim vozom parizarjem da se pripelje s Tisove planine; vanj so pa vpreženi štirje belci v krasnih, z zlatom in srebrom obitih komatih. Ker dva bi voza ne mogla izpeljati, kadar je zvrhano poln; kajti pridnih otrok je veliko in vsakega je treba obdarovati.

Voz, da drdra skozi vas, konji žvenketajo. Sv. Miklavž pa stoji široko razkoračen na legnarjih z viržinko v ustih, v roki pa bič držeč ter poka pikpok, pikpok, da odmeva od hiš in kozelcev. In kako zna pokati! Še bolje kakor Ciglarjev Francelj.

Ko pa privozi do stojnic, skoči z voza ter prične kupovati. Izbira pa same sladke in lepe reči: medene stručke, rumene piškote, pisane konjičke, svetle trobente, oh in bog ve kaj še vse! Ne pogaja se pa nič; seve, ker ima denarja, kolikor hoče. Izbere pa plača. —

Tako je Joško modroval. Medtem se je pa približal Miklavžev večer, ko se v spremstvu sv. Miklavža podijo parkeljni po vaseh. Z verigami rožljaje grozijo porednim otrokom, da jih bodo v vodnjake pometali. Tudi Joško se je bal, da bi kateri prišel ponj, ker se je zavedel, da ni bil vedno priden. Zato se je ves večer držal mamice za krilo. In res, komaj je večno luč odzvonilo, je bilo pod oknom slišati hrupno rožljanje in divje rjojenje, nato pa grozeč glas: »Ali je vaš Joško priden?« Ves preplašen je Joško potezal mamico za krilo in šepetal: »Le reci, da sem! Le reci, da sem!« — Seveda se je dala pregovoriti. Kaj pa je hotela? Parkeljnu ga vendar ni mogla izročiti, da bi ga vrgel v vodnjak. Odprla je okno in rekla: »No, tako za silo je že. Obeta pa, da bo še pridnejši.« — Tedaj je priletelo skozi okno nekaj prgišč orehov in kostanja, pa tudi kak sladkorček je bil vmes. Nato se je pa rožljanje oddaljilo: drdrdrdr.

Zdaj se je Joško oddahnil. Od veselja je poskočil in glasno zavižgal. Preden je šel spat, je pa nastavil na mizo velik pehar za darila.

Zjutraj je vstal že na vse zgodaj. Pa tolikšna radovednost ga je gnala, da se niti obleči ni utegnil. V sami srajčki je tekkel k mizi, nestrpen, kaj je v peharju. — Ojej, ojej, kakšne lepe in sladke reči! Kar povedati se ne da. Saj še sam Joško ni mogel. Cele pol ure je pripovedoval Vraničevemu Jakcu, kaj mu je sv. Miklavž prinesel, pa še ni naštel vsega. Seveda šibo, ki je ležala vrh peharja, mu je zamolčal. Kaj pa mu je treba vedeti! si je mislil.

Daril pa se ni smel prej dotakniti, da je kleče izmolil očenaš in poljubil šibo. Oj, kako je hitel! Moleč je samo po pol besede izgovoril, pol je je pa pogoltnil, šibe se je pa tudi komaj in komaj dotaknil z ustnicami. Nato šele je smel darila pokušati in jih razlagati po mizi. »Zapomni si, Joško!« mu je tedaj mamica rekla. »Ne pojej na en pot preveč sladčic, da si ne pokvariš želodčka. Na igrače pa pazi, da jih

ne stereš! Če ne, ne bomo imeli o božiču jaslic.« — »Bom, bom!« je Joško zatrjeval. Toda izkušnjave so bile prevelike, da bi bil mogel obljubo držati. Kajti sladčice kar pogledati ni mogel, da bi se mu ne bile nabirale sline v ustih. Same od sebe so segale roke po njih in jih nosile med zobe, dokler jih je kaj bilo. Pa tudi igrač nobena ni bila dalj časa čela, ker je na njih zmeraj kaj popravljal in razdiral.

»Zdaj pa imaš, požeruh!« mu je očitala Lojzka. »Kaj je mamica rekla? Da ne bomo imeli jaslic, če ne boš slušal. Ali si, ko si sladčice že prve dni pojedel, igrače pa strl in polomil?« — »Rekla je, da si ne smem želodčka pokvariti. No, ali sem si ga? Saj si ga nisem.« — »I kaj si pa počel z igračami?« — »Vedeti sem hotel, kako so napravljene, da bi znal nove narediti; zato sem jih razdril. Pipček sem pa izgubil, ko sva se z Jakcem metala.« — »Dobro, da je šiba gori za tramom zatakljena, kjer je ne dosežeš. Sicer bi bil tudi njo zlomil. S čim pa naj bi te potem mamica našeškala, hihih!« — »In tebe! In tebe!« se je razhudil Joško. »Brez jaslic pa že ne bom. Si jih bom pa sam naredil.«

In res; nekaj dni pred božičem si je oprtal košek in se odpravil proti bližnjemu gozdu. »Kam pa, Joško, kam?« je mamica vprašala, ko ga je zagledala s koškom na hrbtu. — »Po mah za jaslice,« je moško odgovoril. — »Le mnogo ga prinesi!« je rekla, nato pa poslala Lojzko za njim, da bi sam kam ne zablodil.

Mraz je bil in tanka plast snega je pokrivala zemljo. Samo pod košatimi drevesi je bilo kopno, da se je videl mah. Tu ga je Joško ruval in nalagal v košek, dokler ni bil poln; med delom pa je ves čas glasno pel, da si je preganjal strah. Ko je pa hotel košek oprtiti, so mu bili prsti od mraza premrli, da ni mogel oprtnic prijeti. Ves obupan je mencial okoli njega in si pihal v prste. Tudi jokal se je na tihem. Tedaj pa je priskočila Lojzka, ki se je dotlej skrivala za debli, in ga rešila iz zadrege.

Mamica je pa menda pozabila na svojo pretnjo; zakaj odslej so si vsak večer dajali opraviti z izdelovanjem jaslic. Lepili in barvali so deščice za hlevček, ga postiljali z mahom, krasili ga z venci, izrezavali podobe, postavljali čašice, napolnjene z oljem za lučke; in ko so bile jaslice narejene, je atek nad nje obesil repato zvezdo in belega golobčka. Tega pa je spravil v takšno zvezo s sobnimi vrati, da je — oj čudo! zletel kvišku, kadar so se vrata zaprla, doli pa je zletel, kadar so se vrata odprla.

Kaj pa Joško? Kaj pa je on delal? — Vse in nič. Nadzoroval je, ali kakor je mamica trdila, prodajal je sitnost in delal napotje. Zlasti mu ni šlo v glavo, zakaj ne bi tudi kužka in mucke izrezali iz papirja in ju postavili med ovčke in oslička.

Na sveti večer je atek odgrnil zavezo, s katero so bile jaslice zastrte, in je prižgal lučke v čašicah. Oj kako je bilo lepo! Kakor v

nebesih! Kar migljalo je pred očmi, ko so se lučke odbijale od svetlih in pisanih papirčkov.

Nato so poklekili okrog velike javorjeve mize in molili rožni venec; atek naprej, prebirajoč debele lesene jagode molka, ki ga je bil snel s kljuke na steni, drugi pa v zboru za njim. Vendar Joško ni dolgo zdržal kleče. Usedel se je po turško, češ, da ga kolena bolijo. Pa tudi njegova molitev ni bila kaj prida. Kar sredi nje je umolknil ter se zagledal v jaslice, tako da ga je morala mamica nekajkrat dregniti, naj vendar moli.

Po končanem rožnem vencu, kateremu so bili dodali še nekaj očenašev in češčenihmarij za duše v vica, so si ogledovali jaslice. Zlasti Joško je hotel vsako malenkost proučiti, in ko bi ne bili pazili nanj, bi jih bila že na sveti večer zadela vprav takšna usoda, kakor je Miklavževe igrače, da bi jih bil namreč skvaril. Največje veselje je imel pa z golobčkom. Kar pri vratih bi bil stal, jih odpiral in zapiral, strmeč, kako skače gori in doli.

Prihajali so tudi iz sosednih hiš jaslice gledat. Tudi Vraničev Jakec je prišel. Ko se je vračal, je šel pa Joško z njim. »No, ali niso naše jaslice lepe?« ga je Jakec vprašal, ko sta si jih ogledovala. — »Že; ampak naše so lepše.« — »Zakaj?« — »Zakaj!« je Joško pomislil, ker ni mogel takoj navesti razloga za svojo trditev. Slednjič si je pa le domislil: »Zato, ker ima naša zvezda daljši rep ko vaša.«

Domov se vrnivši, je pa kar z odprtimi usti poslušal ateja, ko je pripovedoval povesti. Najbolj mu je pa ugajala tista o Indiji Koromandiji, kjer namesto dežja pada medica, namesto snega bonboni in kjer so plotovi spleteni iz klobas. »Mamica!« se je tedaj spomnil. »Ali ne veš, kaj si obljubila? Da boš nocoj spekla klobase?« — »Kaj pa da jih bom. Ko boste prišli s polnočnic, jih dobite. Do polnoči je pa post.« — Jaz bom tudi šel k polnočnicam,« je Joško silil. — »Kaj boš hodil v tem snegu in mrazu! Spat pojdi, ko si truden! Klobase boš pa jutri dobil,« mu je mamica prigovarjala. — »Da bi mi jih pojedli! O ne, spat pa že ne grem,« je rekel ter se skobacal na peč, kjer je ležala velika vreča, napolnjena s prosom. Na njo se je ulegel, meneč, da bo ondi bede počakal konca polnočnic. Toda na toplem ga je precej posilil spanec. Zbudil ga je šele mamljiv vonj, ki se je širil po sobi. Privzdignil je glavo in si pomel oči. Oj! Na mizi je stala velika glinasta kozica, iz nje so se pa kadile prtene klobase, tako lepo rumeno pečene, da je zacmokal že ob pogledu nanje. »Oho, oho! Kar sami bi jih pojedli! O ne!« je viknil ter skočil s peči.

Sveti večer je minil. Za Joška so se pa pričele nove skrbi. Tepeški dan mu jih je delal.

Najprej je bilo treba ateja naprositi, da mu je spletel korobač. Potem pa je razmišljal, kam naj bi šel tepeškati: k stricu, teti, botrom in še kam, kjer ga imajo radi.

»Kaj boš pa z natepeškanim denarjem?« ga je vprašala Lojzka. — »Stravšneško graščino si bom kupil.« — »Kaj? Graščino?« — »Res, res! Da se bom vozil v kočiji s štirimi konji kakor stravšneški gošpod.« — »Ali boš tudi mene vzel v kočijo?« — »Ako me ne boš več oponašala, kadar se bom jokal.« — Takoj ga je pa zaskrbelo: »Če bom le toliko natepeškal!« —

Njegova bojazen je bila žal opravičena: res ni natepeškal toliko. Zato je pa še danes brez graščine in kočije.

Božič v Tibetski pusti.

Jutro 24. decembra je napočilo z bleščečim solncem in krasnim vremenom brez vetra; karavana je v trdo zamrznjenem snegu korakala počasi proti vrhovom Dapsanga, medtem ko sva jaz in Kutus, moj spremljevalec, udobno jezdila za njo. Abdulu Kerimu, mojemu vodniku, sem namreč naročil, naj me počaka na vrhu. Ko sem pregledal instrumente in zabeležil višinske podatke — nahajali smo se 5428 m visoko — sem se ozrl okoli. Samo nepregledna množica zasneženih gor je bleščala v solnčnih žarkih vsenaokrog.

»Zapustimo cesto in jahajmo proti vzhodu!« sem dejal. »Sledite mojim stopinjam, sam bom jahal naprej!« Možje so napravili začudene obraze; želeli so, da bi kaj kmalu prišli v obljubljeno deželo Hotan, v deželo cvetočih vrtov in vinogradov, namesto tega sem jim pa označil smer proti Čangtangu, kjer je ležalo v pusti, z granitnimi skalami posejani dolini na metre snega. Toda rekli niso nič, temveč le nemo in potrpežljivo sledili mojim stopinjam. Ni mi bilo lahko igrati vodnika, kajti zemlja je ležala pod visoko snežno odejo. Kutusu sem pokazal smer, moral je korakati peš pred mojim konjem in ugotavljati globino snega. Pokrajina sama je bila še precej ravna, toda v zemeljskih vdolbinah je ležalo najmanj 1—2 m snega. Snežena odeja, ki je bila mestoma tako močna, da je držala konja z jezdecem vred, je bila pa na drugih mestih zelo varljiva. In res, na enem mestu je nenadoma počila; vrglo me je iz sedla, konj je skakljal okoli mene kakor delfin nad morsko gladino in je skoraj utonil v drobnem, suhem snegu. Morali smo torej karavano obrniti in druge poskusiti srečo preko razpoke.

Lobsang, moj dolgoletni drug, ki je bil na vseh pohodih vedno skrajno pazljiv, če smo se nahajali v nevarnem položaju, je poiskal boljši prehod. Na vsak način smo morali preko razpoke, ki nam je onemogočala nadaljnjo potovanje; možje so morali torej najprej shoditi stezo v sneg, da so lahko po njej posamič vodili konje. Ti so se temu načinu še nekam brž prilagodili, le z mulami smo imeli velik križ; venomer so izpodrsavale in padale ter tako zavračevale prehod. Jaz sam sem šel peš; utrujen sem bil in kožuh mi je postajal težek kakor svinec. Toda po večurnem, napornem delu smo le